

ÇOKLU ZEKA ALANLARI VE SINIF İÇİ OTURMA DÜZENİNE YÖNELİK BİR ÇALIŞMA

M. Şahin BÜLBÜL, ODTÜ Eğitim Fakültesi, OFMA Bölümü Fizik Öğretmenliği Anabilim Dalı,
sahin@metu.edu.tr

Ahmet ÖZMEN, Kafkas Üniversitesi Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Sınıf Öğretmenliği
Anabilim Dalı, ozahmet@hotmail.com

Emine Hatun DİKEN, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Fen Bilgisi
Öğretmenliği Anabilim Dalı, edikem@gazi.edu.tr

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, sınıf içi oturma düzeni ile çoklu zeka alanları arasındaki ilişkiyi tartışmak ve öğrencilerin sınıf içerisindeki dağılımının daha iyi anlaşılmasını sağlamaktır. Çalışma, Kafkas Üniversitesi Eğitim Fakültesi'ndeki 419 öğrenci ile birlikte gerçekleştirilmiştir. Sonuçlara göre sınıfın pencere köşesindeki öğrencinin tüm zeka alanlarında belirlenen 24 puanını aştığı ve diğer üç uçtaki rakiplerine göre daha yüksek frekansta olduğu ortaya çıkmıştır. Ortada ise denge siyaseti yürüten ve sevilen bir kesim vardır ve bunlar tüm zeka alanlarında ortalama puanlar almışlardır. Çalışmaya göre; fiziksel şartlar, zihinsel ve sosyal unsurların yanında, oturma düzeni üzerinde küçük oranda etki etmektedir. Öğretmenlerin bahsedilen bu oturma dağılımını bilmesinin sınıf yönetiminde faydalı olacağı vurgulandığı çalışmada, daha fazla öğrenciyle yapılacak çalışmalarda zekalar arası ilişkinin incelenmesi önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çoklu zeka, sınıf içi oturma düzeni

ABSTRACT

The purpose of the study was to examine whether there is a relationship between the classroom seating order and multiple intelligent areas. This work is very important for better understanding of student distribution in the classroom. This study was done with 419 students from Faculty of Education at Kafkas University. According to the results, the students who sit at the corner near the window in the class have the highest score from multiple intelligence test (MIT) at all multiple intelligence areas. Generally they have dominant directions on class. At the middle of the classroom, there are some students who have taken average points from MIT and try to save their equal distance from classroom

polarizations, discussions. According to the study; physical conditions, mental and social factors has small impact on sitting order. The study, expressed that knowing these sitting order rules may become more important to teachers for their classroom management, has suggestion for further studies to reapply the study with large number of students to determine the relationships amount multiple intelligence areas.

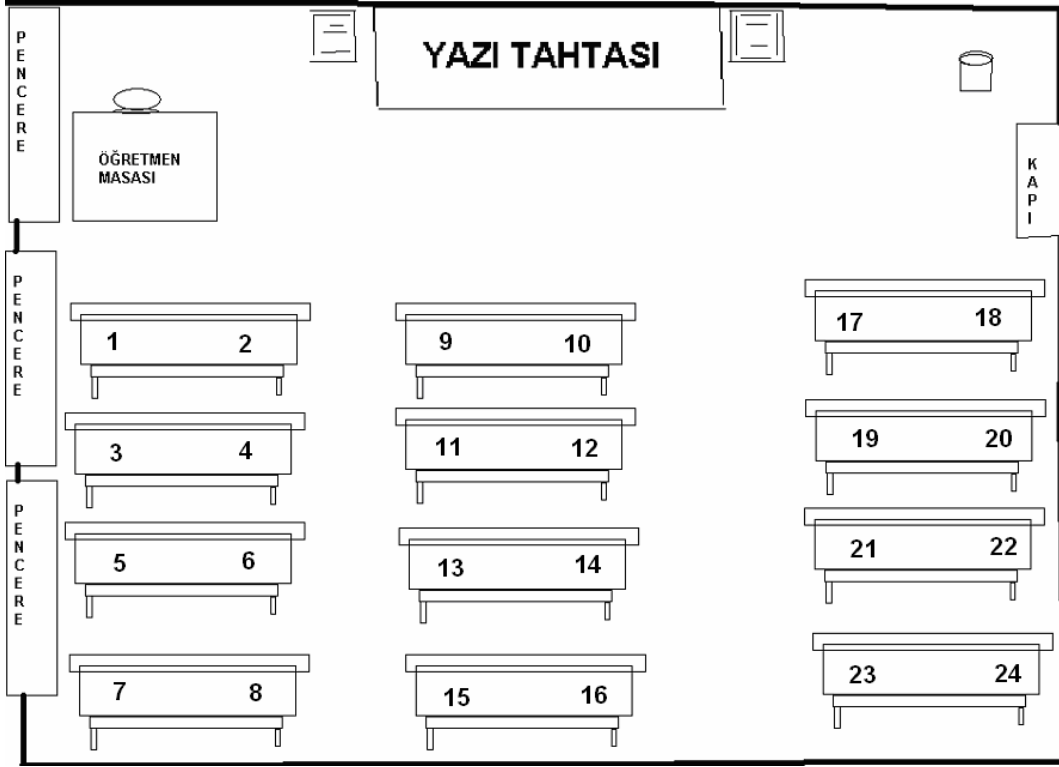
KURAMSAL ÇERÇEVE

McKeachie (2002), öğretmenlere rehber olması amacıyla hazırladığı *Teaching Tips* isimli kitabında sorunlu öğrencileri anlattığı bölümde bir sınıf ortamından bahseder. Bahsettiği ortamda arka taraflarda konuşan ve sınıfın tepkisini çeken öğrenciler vardır. Fiziki sebepler göz ardı edildiğinde öğrencilerin oturma düzenleri kurdukları arkadaşlık bağları ve sınıf içindeki etkinlikleri konularında acaba bize bilgi verir mi?

Bu sorunun cevabını bulmak için sınıf içi oturma düzenini öğrencilerin sahip oldukları farklılıklar ile tartışmalıyız. Öğrencilerin farklılıkları denildiğinde ise ilk akla gelen öğrencilerin sahip oldukları ağırlıklı zeka alanları olsa gerek. O halde yaygın olarak bilinen sekiz zeka alanının sınıf içerisinde nerelerde yoğunlaştığını araştırırsak bulgularımız sınıf içindeki serbest dağılımın sebeplerini ortaya koyacaktır. Dağılımın temel sebeplerini bilen öğretmenler ise ders içindeki etkileşimlerin sebeplerini daha kolay yorumlayabileceklerdir.

YÖNTEM

Amacımız doğrultusunda klasik bir sınıf modeli hazırlanılmıştır (Şekil 1). Bu modelde; kapı, pencere, öğretmen masası ve yazı tahtası gibi unsurlar ile ikişerli sıraların olduğu 24 öğrencili bir sınıf vardır.

Şekil 1. Sınıf içi oturma düzeninin işaretlendiği sınıf modeli.

Oturma düzenini gösteren sınıf modeli üzerinde farklı semboller ile öğrencilerin oturdukları, oturmak istedikleri, anlaştıkları ve anlaşılmadıkları arkadaşlarının nerede oturduklarını işaretlemeleri istenmiş, oturmalarına etki eden unsurlar ise açık uçlu soru ile sorulmuştur.

Öğrencilerin sahip oldukları ağırlıklı zeka alanlarını belirlemek için Armstrong (1999) tarafından geliştirilip Saban (2002) tarafından düzenlenmiş seksen maddelik gözlem formunu kendileri için doldurmaları istenmiştir. Buradan elde edilen puan değeri 24'ün üzerinde olanlar o zeka alanına ağırlıklı olarak sahip sayılmıştır.

Çalışma, benzer bir oturma düzeni kullanan Kafkas Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde okuyan 419 öğrenci üzerinde yürütülmüş ve veriler SPSS 15 paket programı ile frekans olarak analiz edilip, yorumlanmıştır.

BULGULAR

Çalışmanın üniversitede gerçekleştirilmiş olmasından olsa gerek açık uçlu soruda sıcaklık, gürültü gibi fiziksel sebepler %5 oranında kalmıştır. Ayrıca

üniversite öğrencilerinin oturma düzenini belirlemede serbest olmaları çalışmayı daha geçerli kılmaktadır.

Tablo 1 incelendiğinde 1, 7, 18 ve 24 numaralı yerlerde oturanların yüksek oranda arkadaşlarıyla anlaşamadıkları görülmektedir. Bunlar arasında ise 7 ve 24 daha belirgindir. Genel olarak incelendiğinde ise arkadaşlarıyla anlaşamayan öğrenciler; 13, 14, 15, 16, 21, 22, 23 ve 24'de yoğunlaşmaktadır. Bu yerler McKeachie'nin bahsettiği gürültü kaynağı olan, sınıfın arka kısmındaki bölgelerdir. Arkadaşlarıyla en çok anlaşılan öğrencilerin yerleri ise 11 ve 14 olarak görülmektedir. Bunlar (11 ve 14) sınıfın ortasındaki bir bölgeye denk düşmektedir.

Tablo 1. Zeka alanı barajı kullanılmadan elde edilen veriler.

Sınıf içi oturma düzeni	Anlaştığı arkadaşının oturduğu yeri işaretleyenlerin frekansı	Anlaşamadığı arkadaşının oturduğu yeri işaretleyenlerin frekansı	Oturmak istenen yerlerin frekansı	Sürekli oturmak istenen yerlerin frekansı
,00	21	64	9	14
1,00	10	21	24	6
2,00	10	12	7	29
3,00	23	10	34	21
4,00	21	7	26	40
5,00	22	11	24	16
6,00	25	8	11	31
7,00	15	28	33	12
8,00	27	6	22	10
9,00	10	12	18	6
10,00	8	9	12	27
11,00	27	11	25	29
12,00	20	14	34	24
13,00	20	14	16	21
14,00	38	13	15	12
15,00	8	16	8	13
16,00	4	15	11	3
17,00	2	6	5	3
18,00	4	21	6	14
19,00	13	10	5	19
20,00	14	15	21	7
21,00	22	19	3	21
22,00	12	13	9	5
23,00	22	19	5	22
24,00	7	31	22	14

Tablo 2 ve Tablo 3 incelendiğinde 7 numaranın ayrıcalıklı durumu ortaya çıkmaktadır. Bu yerde oturan öğrencilerde 24 baraj puanını geçenlerin sayısı yüksektir. Özellikle Tablo 3 sürekli oturdukları yerleri göstermeleri bakımından önemlidir. Çünkü Tablo 1'e göre 7 numarada oturmak isteyen öğrenci sayısı çok fazla iken 7 numarada oturduğunu söyleyen öğrenci sayısı çok azdır. Yani, 7 numara, öğrencilerin oturmak istediği ama kolaylıkla oturamadığı ve oturan öğrencinin arkadaşlarıyla anlaşamadığı bir konumdadır. Tablo 2 'de en belirgin veri 18 numarada oturmak isteyenlerin çok az bir oran oluşturduğudur.

Tablo 2. Çoklu Zeka kişisel gözlem formundan 24 puanının üzerinde olan öğrencilerin oturmak istedikleri yere göre frekans dağılımı.

	BEDEN	DOĞA	GÖRSEL	İÇSEL	MANTIK	MÜZİK	SOSYAL	SÖZEL
,00	5	3	5	6	4	2	6	2
1,00	15	14	12	16	16	11	16	11
2,00	4	3	5	6	4	3	3	3
3,00	17	15	21	21	21	12	20	9
4,00	12	11	17	15	16	9	15	8
5,00	17	10	10	13	13	5	12	9
6,00	6	6	4	7	6	4	6	4
7,00	17	15	19	21	18	13	22	13
8,00	14	12	14	11	15	8	17	11
9,00	8	12	9	12	12	6	7	4
10,00	5	4	4	7	7	2	4	3
11,00	16	14	14	19	19	10	18	7
12,00	20	16	15	20	23	8	18	11
13,00	12	7	12	8	13	6	14	8
14,00	9	7	8	11	8	5	6	2
15,00	5	3	4	3	6	1	5	3
16,00	7	6	6	5	6	2	4	2
17,00	4	3	2	3	2	2	4	1
18,00			1	3	3		1	
19,00	4	4	5	4	3	1	5	2
20,00	8	11	8	12	12	2	9	6
21,00	2	2	2	2	1	2	2	2
22,00	8	4	6	5	5	2	4	1
23,00	4	3	3	3	3	3	4	3
24,00	15	14	15	15	12	9	5	10

Tablo 3. Çoklu Zeka kişisel gözlem formundan 24 puanının üzerinde olan öğrencilerin sürekli oturduğu yerlerin frekans dağılımı.

	BEDEN	DOĞA	GÖRSEL	İÇSEL	MANTIK	MÜZİK	SOSYAL	SÖZEL
1,00	6	6	8	11	8	5	9	4
2,00	3	3	2	3	3	2	3	1
3,00	14	10	16	17	23	8	19	10
4,00	13	9	12	15	15	7	13	10
5,00	25	18	18	26	23	16	22	11
6,00	6	7	8	9	6	6	7	5
7,00	23	20	24	24	24	16	23	20
8,00	7	6	7	3	6	4	8	6
9,00	3	4	4	6	5	3	5	3
10,00	2	3	3	5	5	1	2	1
11,00	18	15	16	17	18	12	16	9
12,00	16	15	16	14	19	6	18	8
13,00	15	13	13	15	15	6	16	6
14,00	13	7	11	15	14	7	9	6
15,00	7	6	9	5	6	5	3	4
16,00	8	8	7	6	8	2	4	3
17,00	1	1	1	2	1	2		
18,00	3		2	3	2	2	3	2
19,00	6	9	8	10	11	3	9	7
20,00	11	10	7	13	11	3	12	5
21,00	6	4	6	7	6	2	6	3
22,00	9	8	9	6	7		9	1
23,00	4		4	2	4	3	3	2
24,00	15	11	10	14	8	7	8	8

Tablo 4 ve Tablo 5 incelendiğinde ise 1, 7, 18 ve 24 numaralı yerlerde oturan öğrencilerin tüm zeka barajını geçmiş öğrencilerle anlaşılan öğrencinin az, anlamayan öğrencinin çok olduğu yerlerdir. Bu bulgu bu dört konunun sınıf içinde kutup oluşturduğu şeklinde yorumlanabilir. Bu dört kutup arasında baskın olan kutup 7 numaranın oturduğu bölgedir.

Tablo 4. Çoklu Zeka kişisel gözlem formundan 24 puanının üzerinde olan öğrencilerin anlaştığı arkadaşlarının oturduğu yerlerin frekans dağılımı.

	BEDEN	DOĞA	GÖRSEL	İÇSEL	MANTIK	MÜZİK	SOSYAL	SÖZEL
,00	6	6	7	11	12	1	8	6
1,00	6	3	4	5	2	3	5	2
2,00	6	5	7	9	7	5	8	3
3,00	14	13	11	15	14	7	12	6
4,00	14	11	15	13	16	7	15	9
5,00	12	13	11	12	13	9	13	6
6,00	18	9	13	16	18	11	16	11
7,00	9	7	10	8	12	8	11	8
8,00	18	16	18	16	17	13	18	12
9,00	5	6	5	8	6	1	6	3
10,00	3	7	7	8	6	3	4	3
11,00	16	11	15	15	20	7	18	11
12,00	13	10	8	15	12	8	12	8
13,00	11	4	9	15	10	7	7	4
14,00	18	17	22	20	21	9	21	8
15,00	2	5	3	2	4		3	1
16,00	2	2	1		2	1	3	2
17,00	1		1	1	1	1	1	1
18,00	2	2	1	3	3	2	3	1
19,00	6	4	4	6	7	2	7	2
20,00	11	10	13	10	11	6	10	8
21,00	11	10	12	10	10	6	7	4
22,00	8	7	6	10	8	3	6	6
23,00	17	13	14	16	12	7	8	9
24,00	5	2	4	4	4	1	5	1

Tablo 5. Çoklu Zeka kişisel gözlem formundan 24 puanının üzerinde olan öğrencilerin anlayamadığı arkadaşlarının oturduğu yerlerin frekans dağılımı.

	BEDEN	DOĞA	GÖRSEL	İÇSEL	MANTIK	MÜZİK	SOSYAL	SÖZEL
,00	32	32	32	40	41	18	38	24
1,00	13	11	14	12	12	9	11	8
2,00	6	2	8	10	9	6	9	5
3,00	5	3	5	5	2	2	3	3
4,00	2	2	3	6	4		3	2
5,00	3	3	7	5	5	3	3	3
6,00	4	2	2	3	2	2	4	
7,00	18	15	21	19	22	7	15	6
8,00	4	3	3	3	3	2	3	2
9,00	7	4	6	9	8	2	9	5
10,00	5	2	5	4	4	4	3	2
11,00	7	4	7	7	5	3	5	2
12,00	10	10	6	8	7	5	10	7
13,00	7	8	5	9	8	6	8	5
14,00	9	5	8	8	8	1	8	5
15,00	11	9	9	9	10	7	7	5
16,00	8	7	10	12	8	5	7	4
17,00	3	3	4	4	5	3	4	1
18,00	16	10	12	11	15	9	13	7
19,00	7	4	4	8	7	2	6	1
20,00	10	9	8	8	9	7	8	7
21,00	10	8	7	10	11	4	12	4
22,00	7	9	5	10	7	3	5	7
23,00	12	12	10	11	15	5	13	7
24,00	18	16	20	17	21	13	20	13

SONUÇ

Çalışma sonunda 7 numaranın tüm zeka alanlarında 24 baraj puanını geçtiği ve çok oturulmak istenen bir yerde olduğu görülmüştür. Sınıf içinde birbiriyle anlayamayanların en uzak mesafede oturacağı mantığı da sınıf içindeki dört kutuplu yapıyı açıklayabilmektedir. Sınıfın ortasında oturan öğrenciler, denge siyaseti uygulamakta ve arkadaşlarıyla çok iyi anlaşan konumdadırlar. Bir öğretmenin bu dört kutuplu yapıyı ve 7 numaranın etkinliğini bilmesinin sınıf yönetiminde faydalı olacağı düşünülmektedir.

Daha çok öğrenci ile çalışma tekrarlanacak olursa zeka alanlarının dağılımı daha rahat konuşulabilecektir. Zeka alanlarının dağılımı, birbirleriyle olan ilişkilerini de ortaya koyacak ve böylece zekalar arası etkileşimi anlatan bir model oluşturulabilecektir. Bu çalışmada mantık ve görsel zeka arasında sözel, içsel ve doğa zekaları arasında, ayrıca beden, müzik ve sosyal zekalar arasında yüksek

ilişki belirlenmiştir. Ancak bu bulgunun daha büyük bir öğrenci grubuyla tekrar denenmeye ihtiyacı vardır.

KAYNAKÇA

Armstrong, T. (1999). *7 Kinds of smart: Discovering and identifying your multiple intelligences, revised and updated with information on 2 new kinds of smart*. New York, NY: Plume.

McKeachie, W. J., (2002). *Teaching tips*. New York, Houghton Mifflin Company.

Saban, A. (2002). *Çoklu zeka teorisi ve eğitim*. Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.